

Tula – Waja Group : 100 - Wordlist

Ulrich Kleinewillinghöfer 1995/2014 *

WA = Waja, Waja, Wajan Kasa; WAd = Waja of Deeri, Wajan Dutse;
 TW = Kutule, Tula of Wange; TB = Tula of Baule; TY = Tula of Yili (= Yiri);
 YE = Yebu, Awak; BA = Banjine, Bangwinji; DA = Dadiya; MA = Maa, Kamo;
 CA = Dijim, Cham of Kindiyo; CA_m = Bwilim, Cham of Mona;
 TSs = Tso of Suwabou; TSg = Tso of Gusubo; TSb = Tso of Barbou

References:

Kleinewillinghöfer, Ulrich

1996: Die nordwestlichen Adamawa-Sprachen - Eine Übersicht. In: U. Seibert (ed.), *Afrikanische Sprachen zwischen Gestern und Morgen*. (Frankfurter Afrikanistische Blätter 8), 80-103.

- 1985-1995. Field notes.

- <http://www.blogs.uni-mainz.de/fb07-adamawa/adamawa-languages/tula-waja-group/>

	who?	what?	not	all
WA	we	cá	yaa	mwa mwá
TW	wuré; w(ɔ)re	wuréni		kwáŋ
TB	wuré	tɔre	néwé	kwáŋ
TY	wulé	tolé	yéwé	kwáŋ
YE	wé	teso, wuso	bèèn, bengwi	daàn
BA	wé	yé	mani	kpárɔp
DA	nówó	jo wé	míwò	pət
MA	wé	té	mángè	kár
CA	wúné	wulái	mee	wàrigu
TSs	wóh	wolí faní	we kay, dógò	kpat
TSg	n-wólè	welé	weè kún	kpát
	many	big	long	small
WA	tum	duw-	cəkɔrɔk	banyuna, gwatin, batiti
WAd			swómpti, sòmpti	bakitekitiin
TW	nabwen	dɔw-		bayim, be-...
TB	nabwén	dówé	swenswén	bawutare
TY	kunèn	dúú	fùm	wu tili
YE	tulanjin, tulanjé	neenfin	toonjin	bésón, bésun
BA	dúcé, dúfè	dút	cwiimi	bédwààt, bedwatini
DA	bə dóbí	dóòn	com	kəp
MA	nái	kòŋkòŋ	somfin, somzin	biilé
MA			comzin, somjhin	
CA	mwám	kpanta	wuleli	kəttəl
TSs	kukò	búton	soml	biilan
TSg	kúkú; fwé	kpítòn	sume, bòutèlòn	baa béélàk

* Research in Nigeria was financed by the Deutsche Forschungsgemeinschaft (DFG) as part of the multi-disciplinary research project *Kulturentwicklung und Sprachgeschichte im Naturraum Westafrikanische Savanne* (SFB 268), Goethe Universität Frankfurt, Germany.

	woman
WA	nere
TW	naaye / naatəbo
TB	naaye / naatəbú
TY	naí / naatum
YE	woré / wotóm
BA	naawe / naatub
DA	nooli / nootum
MA	wondré / wətóp
CA	nywii / nywilm
TSs	nowii / wətəbóú
TSb	nowi; wora / wotəbo
TSg	noóny ^{wii} / ny ^{wii} bú; ny ^{wii} bóú

	fish
WA	jigne
WAd	jijde, jijnó
TW	ciŋe / ciŋi
TB	nammwè / nantumwei
TY	ciŋi / ciŋ'to
YE	nammwe
BA	jiji
DA	jiji
MA	fiŋé, ciŋé
CA	lá / láte
CAm	
TSs	balaa / balatau
TSb	balaa / balaato
TSg	bálá / bálátó

	louse
WA	jangarà
TW	
TB	təsúúnän
TY	kubúu / kubúútò
YE	sonkumé, sankür (flea)
BA	bəfəi
DA	kocti
MA	fəngár
CA	
TSs	pfo / pfətou
TSg	badumé / badumtú

	person
	nere
	nii / nəbo
	nii / nəbu
	nii / nəbo
	nii / nəbó
	nii / nəb, nəbó; nii firi / fit
	ni fiili / ni fiitum
	dərə / nəbí
	nii / ntb
	ner / nəbáú; nəbou
	ner / nəbó, nobó
	nèr / nəbó, nəbóú

	bird
	yidè
	yidò
	kəniɓe / kəniɓi
	kəniɓè / kəniɓi
	nuwi / nüt
	yiddi
	bilébè /
	ləbi
	yidè
	kəle / klete
	bəni / bəntú
	bəni / bəntú
	bagbəni / bagbəntú

	tree
	sou
	tiyaŋ / tiini
	kətiyá / tətiiini
	tiyaŋ / tiini
	tii
	tu / tum
	tiyà / tiyántin
	nyáŋlá
	riyaŋ / riite
	tsá / tsəni
	tsá / tsəni

	man
	nambare
	kwarta / kwartəbo
	kwartá / kwartábú
	nəbá / nəbá ³ tum
	baré / batóm
	bwayélé / nəbárəb
	báfi / batim
	bandré / bátóp
	niibári / nəbəbárəm
	nəbè / bátəbóé
	nəbè / bətebo
	noobèè / bátəbóú

	dog
	ba
	káda / kádati
	bəfwi / fweú
	kəra / kərato
	yedi
	bicwé / bicwé tin
	sikán
	yárgé
	gale
	jwəi, jəi / jə ³ te, jwəte
	bedya / bedyátáú; bugya
	bédjə / bédjətòú
	nyúnywè / nyúnywètú

	seed
	duu
	dúum
	duum
	duum
	dúŋúm
	dúm
	dúum
	dúkúm
	dúum
	wambóú
	wambó

grain (Hausa kwaya)

WA	gàné / gómà
TW	kunú / kunútó
TB	kàkwí / kàkwítí
TY	kunú / kunútf
YE	səlím
BA	num dígè
DA	
MA	sulum, culum
CA	bee / bèete
TSs	kwí; kwu / kwutou
TSb	
TSg	kywé

bark

WA	wolungu
TW	dàtè ⁿ / tètè ⁿ i
TB	dàfòlòn / tàfòlòn
TB	dàwùlèn / tūwùlèn (shell)
TY	dawolən / towolən
YE	bwara
BA	wàlèniya
DA	wolaṅ tiya
MA	tékum, tégum
CA	wulla / wullaani
TSs	wolaṅ / woloni
TSb	wolaṅ / woloni
TSg	ṭoṅ / ṭoṅi

blood

WA	tumà
WAd	
TW	ketom
TB	katùum
TY	keròem
YE	tuum
BA	bwiyalè
DA	tóom
MA	tóom
CA	dògóm
TSs	doóm
TSb	
TSg	dòm

leaf

wangù
lwàṅən / lwaṅən(i)
lwàṅən / lwàṅən
kəwaṅ / waan(i)
laaṅtó
laa yú
lanjan (tiyà)
lógín
waṅ / waani
wàṅá / wááni
kweera / kweeni
wáṅ / wááni

skin

biyav
dàtè ⁿ / tètè ⁿ i
dòbál / tàbàlòn
dàtél / dàtèwi; tàbelèn
teé
téé / tééni; bil (hide)
tee; bel tee bétó
tyé
biyaṅ / biitè
beeli / beelitòu
té / teeni

bone

kuu
podou / podoru
kətiyaṅ † / tətiiini †
kətiyá nàman / tətiiini náiyé
kukúkó / tukútó
kuukú
kúk / kúti
kuto
kúúbú
kuk / kute
tsá / tzeni
tsá / tzeni
tsá / tsáni

root (of tree)

swaṅè
kiyinəṅ / tiyinəri; tiyinən
kiintəraṅ / ttiintəri
nii / niitin
yiiná, yiné, yinan-tú
nii tiye
nif tiyà
yáára
nùù / nùte
nóri / nirni
gyùri; gyùrèi / gy'ùrèitòu

flesh

neme
nám / nai , namí
nám / náí
nai; nám
namé
naṅe
nâm
lòó
nám / namté
nam / namtóu
nam
nám / namtóu

grease

nungu
ko()noṅ / tənnoṅeri
mwàrè / mwari
kunuum
mare
nòwòṅ
noaṅ
màré
nuṅ / nuṅorte
maari
mare / maretàù
kusúṅá / tasuntou

	egg
WA	part
TW	fār / fato
TB	fār / fāto
TY	farò / fatò
YE	fāto
BA	fār / fāati
DA	kwati jàngá
MA	dóm
CA	doṅor / doṅte
CAM	fār / fatte
TSs	fār / fātóú
TSb	far fúmnò
TSg	yaró / yatóú ; yaró / yató

	feather
WA	lem
TW	lábè / labi, lebi
TB	lábè / labi
TY	kilibèn / libeni
YE	lebi
BA	løgum bilebe
DA	lémèn
MA	lébé
CA	fāmən / fāməni
TSs	ywari / ywartou
TSb	
TSg	yaàri / yaàrètòú; yàri / yàrtù

	ear
WA	twiyav
TW	kàtéélè / kàtéél
TB	kàtéélè / kàtéél
TY	katéél / katééni
YE	bwaarà
BA	tuù / tuuni
DA	lòl
MA	kúmó
CA	suu; suwoṅ
CAM	getuwan / getuwai
TSs	wəonò / wəontáú
TSg	fàlá / fàláani

	horn
	jume
	kùsuṅ, kècuṅ / tèsuṅeri
	kasúṅ / tasúṅri
	cúm / cumən, kucúṅ
	sumí
	fùmé / fúmtini
	juṛ / jumtin
	cumé
	jum / jumni
	bwata / bwatatò
	bwata / bwatətóú
	kúri / kúrtù

	hair
	koo
	korwiyaw / rwiw
	kiriyáṅ / ri
	yünèn
	itatú, itatun
	yiri
	yiitin
	yiigi
	yir
	fəlom
	fulóm
	yié / yitóú

	eye
	nuné
	kwalaṅé / kwalaṅi
	nù / nùl
	nù / nuuto
	núṅi
	nuwe / nuwetini
	nuu / nuutin
	núṅé
	kamt / kámte
	nu / nute
	nuṅ / nuntóú
	nùṅ / nùntù

	tail
	swaawo
	yaṅ / yar, yaṅeri
	yá, yára / yáto
	yaṅ / yaṅən
	nyaá
	yaalà / yaaltini
	yigà
	yàà
	yunaṅ / yunte
	yáṅ / yántóú
	yaṅ / yántòú
	yáṅ / yántóú

	head
	dwii
	dur / dutù
	dúr / dütù
	dúró / dütó
	dúr
	dot / dooti
	dul
	dur
	dur / dute
	ywarù / ywartóú
	dur / dutu
	dúr / dütù

	nose
	boocu
	cəon / cəoni
	səon / səoni, səṅən
	fəol / fəowi
	suur ~ suor
	fəór, cəór
	jəl
	cóor
	jər, jəur
	nyulóonù / nyulóontù
	dətəmóròú / tətəmótòú

	mouth	tooth	tongue
WA	nyao	nwii	bene
WAd		gɔn niŋi	
TW	yii / yiini	kunuwaŋ / nuum ↑, tunuri	ben / beni
TB	yí / yiini	kónúwáŋ / núúm, tánúri	been / bééni
TY	yii / yiini	kunuwaŋ / nuum	biil / biíwi
YE	nii	nugún	beén
BA	nyii / nyiini	nuh / nuhtini	bien / bienni ??
DA	níyò / níyétin	núŋún	ben
MA	nyiyé	nugun	beñ
CA	ny ^w i / ny ^w iini	nunun / nunté	lanɔr / lanté
TSs	nyii / nyiini	taanù / taantóú	bemnú / bemtou
TSb	nyii / nyiini	nunu / nuntòú	lameno / lamtò
TSg	nyii / nyiini	taanù / taantú	béémno / béémtóú
	claw	foot	knee
WA	basémè	naawò	dəné
TW		nààŋ / naani; wanàŋ / wanani	dədùn / tədumən
TB	kəsómne / kəsəmni	nà / naani	dədùn / tədúmən
TY	dəfəwən / təfəwən	nag / nání; waana	dudun / tudumən
YE	sɔŋmé (kán); cɔŋmé	náa	dún
BA	bəlòm	náá / nááni	dwin
DA	səmən kaŋ	náá; twam naa	dun
MA	cumne; fúmne	náa	dún
CA	səbən / səbəní	naa / naani	dun / dunte
CAm	kəbta / kəbtani		
TSs	nyitán / nyitátáú	naà / naani	dumno
TSb	nyetán / nyetántóú	na / nani	dumno / dumta
TSg	sámi / samní	naà / naani	dumnò / dumtó
	hand	belly	neck
WA	wai	pwii	kwii
TW	falaŋ / fali; kaŋ / kani	fūr / futu, fūni ↑	kwir / kwilbi
TB	kán / káni	fūr / fútú t, fūni	kwir, kwir / kwilbi
TY	kán / káni	furò / funi yó	kwil / kwiwi
YE	kaŋ	fūr	myá
BA	kán / kaani	fuet / fueni	kwit
DA	kán	fil	kwil
MA	kwégé	yati	kwir
CA	kaŋ / kani	fār, fūr / fūtè	kwir / kwiite
CAm	wuməŋ / wumoni		
TSs	kán / káni	kusi / kusini	gywáli / gywáltu
TSb	kaŋ / kani; teeraŋ kán	kóssi / kóssini	jwəl / jwältə (jwəl)
TSg	kán / káni	fār / fótú	ky'ür / ky'ütóú

	breast		heart		liver
WA	nyu		corè		mù
TW	yer / yerbi		kùsùrè / kusuri, nèt / nètò		nèt / nètò
TB	yer / yerbi		kàsùrè / kasuri		mùò / mùò
TY	yil / yuwi		kufùlè, kucùlè / kuculeto		dír, dèrr
YE	yir		niin-dèrr		nèt
BA	yit		füt, cút		níl
DA	yul, yul		cúl		lébdir
MA	yit		nyidir		nar / nattè
CA	yoor / yòòte		sùr / sutè		nèt / nètòò
TSs	yuru / yutu		dwòm nèt		
TSb	yiru, yuru / yifutu		nar / natáú		nèt / nètòú
TSg	nyen / nyentóú		nèt / nètóú		
	sun (day)		moon		star
WA	nyangò		pwalao		bajwálè
TW	díy; kùòkò / kùòtòkò		swaāj / swar(i)		kuswi / kuswiiti
TB	kóòkò		swa / swarto		kuswii / kuswiiti
TY	dii; kókáo		cwoŋ / cwoŋən		cuuli / cuulto
YE	kòkò; díi		beteré		sweeri
BA	káá kák		cwíyák		biteren
DA	kòkò		bwaala		nya(m)nyami
MA	fóórè		téré		beebi tere
CA	kòò, kòò		swaŋ, soŋ / swaŋər, soŋər		beswaŋt / be ^è təswáŋt
TSs	kòkò / kokotóú		nyirá / nyirátóú		bunyirá / bitif ^ò ú
TSb	kòkò		nyerá		benyera / bwe ^è tetou
TSg	lááni; zii / ditú		nyirá / nyirátóú		béényirá / beetétóú
	water		rain		stone
WA	gundù				swelei
TW	mwé / mweti				kale / kali
TB	mwé		mwé		kálé / kalí
TY	mwe		mwe kwaàmà		kale / kalto
Yə	mwé; mwe		mwé yamba		tèèrà
BA	mwém		mwém kwaámám		tér / téréntí
DA	mwé		mwé kwàmà		tél, téél
MA	mwé		mwe le yamba		tyér
CA	híí		híí yə jii		wèr / wèete
CAm	gèmi				
TSs	lää / laátóú		laa dúwi		wón / wontòò
TSb	la / latóú				won / wontóú
TSg	yibè / laátóú		yibe ka sífirú		labí / lamní

	sand		earth		cloud
WA	swat		səmâ		gwenè; tnnene; léro
WAd					hindi; baléri; gwenè
TW	yane / yani, yanati				dätwiin / tatwiini
TB	yane		katám		dätwin / tatwiini ; twyè
TY	kefwe		kutom		dütölän / tötölän; kuro-
YE	yani		tiñ, tuñ		turun
BA	yaa bəm		bótóné		bólór; luul
DA	fuyeti		tim		luul
MA	yan		téetimé		tərenté
CA	jüssai		tam		kórən / kórte
TSs	swe		tám		tun / tuntou
TSb	swé / swéni		tam		ton / tontòu
TSg	swèe		cwè; tswè		tomnou / tomtou
	smoke		fire		ash
WA	suma		bwalaò		buro
TW	yüən		kəraŋ / kəran		bükken
TB	yuən		kərà / kərtù		bwin yarum
TY	kuro		kaləŋ / kilan		kutwém
YE	kudú		suulí		toam
BA	yilom		kəra / kraani		bwiəm
DA	yuulin		kilá, kólá		bugom
MA	yúúm		súulé		tuom
CA	yə̀ən		krəŋ / kərte		bogom; bəm
CAm			mügəŋ / mügənte		
TSs	yóbm		krra / krataú		bóm; vúrúm
TSb	yoom		kəra, kra / kartó		wurum
TSg	vulé		kutswâ		vúrúm
	burn		path		mountain
WA	táá		nyinóu		ciŋu; gormá
WAd					cipe; gormá
TW	twii		ware / wari		baŋ / baŋəri
TB	twii		wàre / wàri		(dù)kùn / (tò)kùni
TY	twu		wolá / wolatá		kùñ / kuman
YE	twu		núŋda		baŋ
BA	twim		nuurè / nuurètin		báŋ / báŋtini
DA	twii		gwala		yém; túli
MA	mogen		nundé		baŋ
CA	ju		juwe / juute		holá; dèbi; baŋ
TSs	mwá		toŋáá / tontáú		gyáŋ / gyoom
TSb					sun / suntó (hill)
TSg	tswi		túŋá / toontóú; tòŋá		dyáŋ / dyòni

	night		name		red
WA	kumè		dənè		wicicì; tɔ pɛt
TW	kùm / kùmi ↑		dən / ðimbi		wur, ñ wur
TB	kùm / kumi		dán / dámɓi		wural
TY	kumè / kumən		diñ / ðimən		wur
YE	kùmi		duñ		twet
BA	kume		dén		fiyè fè
DA	kúm		dùñ		fèli; a faa
MA	fèdè		diñ		feetús
CA	kùm / kùnte		dun / ðuntè		kwiyu
TSs	kùm		dín / ðintòu		lɔlwe
TSg	kum̄ / kùmtóu		dín / ðintú		lúlwé
	green		yellow		white
WA	kojáŋò, gundu waandu koròn korò, kwòlmiyò		gundu bwaacò kòoŋanjè		popolok póló póló
WAd	twerepì, waandiyò		wu ciŋən, bwaaciyò		tɔ polɩ
WAd	kalmal kalmayo		gunu bwaácò		pola pola mwe ⁿ mweŋ
TW					mwé, mwémwé
TB	damál kòmèn		mwe sɔntè		mwe mwe
TY	waan kumèn		mwé fùni		mwa
YE	mwe laantó		balan balan		fùujè
BA	fijjè		mwém brém		fúló
DA	mwé lanàn		kun tuul		fərə fab
MA	lóró lóró		mwél taalè		kpau
CA					bubún
TSs	tanzaalo		yílù; balatou		
TSg	tánzáaláú		balatóu		
	hot		cold		full
WA	wulók		yutoto		twangí
TW	kusi kusi		kàrim; cuwi ~ fuwi		ri
TB	muismúis		kérém		ri
TB	taurè		súwi		
TY	tolí		karèm		yí
YE	wuri wuri; wutiti (~ weather)		kwatéré, kateré; yutoto		riim
BA	fíilén		doolá, yiwet		dim
DA	fíle tām; tāmá filo		yīb ; juul		yii
MA	wúdúdu		yútútù		rii
CA	kwayó		jimar, katarən		rii
TSs	sireŋi		yúwi		yíi; tɔlɔm
TSb	s ^ɔ iraŋi		yúwi		
TSg	sireŋi		fraaròu		tɔlom
					new
					pɔc-
					fwi-, fi-
					kùfwiyé
					fwi
					fwir
					fùujè
					fii
					firjin
					fugo
					fitəlàn
					fiitəlàn

	good	round	dry
WA	kondí	durumbolòm; wor-	kosogî
TW	lele		koso kuse
TB	lé	durel	kóósú
TY	lé	din din	kofo
YE	wààni, waani	fìir fìir	koso kosó
YE	yifansá; laansan		
BA	yoora	kpaaròm	pacàm
DA	bum bú	kumbulum	kòfi
MA	kwanjín	bóló	kóósò
CA	nyaago	duburi ?; tilwur ?	kuse
TSs	ka yúwár	balgèr	kósi
TSg	yūàrè	balgèr	kóséi

	drink	eat (food)	chew, eat (meat)	bite	see
WA	naà	je	woo	dumò	ko
TW	nóo	cáú ~ fáú	wú	dúm	ku
TB	nòò	sav; sa (mwàn)	wu (nám)	dùm	kù
TY	nóò	caù; ca (mwàn)	wú (nám)	dùm	kú
YE	nóò; dee	sáb	wú	dùm	ko
BA	nóm	câni		kim	tóo
DA	nóó	jáá	wó (nám)	dúm	kuwó; kotim
MA	ná	dágóm (wúrgé)	nyét (lao)	dúmgín	kuo
CA	no	jau		dum; kal	cuu
TSs	no(u); no láà	záà		dum	kyô
TSb	no	za		dum	tyo
TSg	nòò	zaà		dùm	tyó

	hear	know	sleep	die
WA	nówá	soma	da díima	bwá
TW	nwé	yím	da	bwa
TB	nwé	yím	dùum	bwa
TY	nwé	yun	daa dùum	a bwá
YE	nówá	yím	yan dadi	lèè
BA	nówa	nyimi	dám dùm	bwiyám
DA	nyowá	nyum	da dùm	búlá
MA	nyúwó	nyim	núnj zónjé	lye
CA	mí, nwe	yun	dádum	bwíya
TSs	nwíi	nyim	daa zum	buraa
TSg	nwi	nyám	dùm	bùrààròù

	kill	swim	fly (up)	walk
WA	jiyò	kee gùndù	yémúwà wuni, wini	ara kerengò
TW	ciu		kun	yá yáyo
TB	sáú	ná fār	kuna (dii)	ya yeyo
TY	ciu	kícáj	kún	yo yó
YE	síp ~ jip	kayó mwé	kúne (dii)	yaam
BA	twálòm	kwaaka mwé	gbémén (dii)	yagan yam
DA	jio			yoo yoom
MA	dàrép	kaí mwé	kúné	yaam
CA	ju	pítò kpàñí	gun	yò
CAM	mokte			
TSs	zu; zi-	yu láá; yo láá	gbín	su səsím
TSg	ziu; za-	ywe la yibè; yū léibé	gbán	səm; kwi

	come	lie	sit	stand
WA	bá-	da- dáwó	si- síyáó	ti- tíyáó
TW	béé	dáá	se sè; swe swé	tí tye
TB	bè	daa dá	swè swe	ti tye
TY	be	daà	yí	tì
YE	bée	daadaa	yyé	túm
BA	bə	daagən dá	yíngén	tim tíyé
DA	bé	daa dáyi	yíí	túm tími
MA	byò	da dadè	yide	titidè
CA	be	da dai	ci ci	si si
TSs	be	dáá	dwal; də dwale	tsí; tsə tsi
TSb	be ~ be	dáá tám	dwal	tsi
TSg	bè	dà	dwal	tsé

	give	say ..
WA	nytya	ce
TW	níí	fwa
TB	níí	fwa
TY	ne	fwa
YE	néé	ke
BA	neè	ya tíkí
DA	ngín	swa
MA	mye	sa
CA	ne	suwe, swe
TSs	níí	swa
TSb	ne, ni-	swá
TSg	nəgən	swá

	this	that
WA	wonà	wii
TY	təto	wa kwáí
YE	wuní	wurí
BA	wò	wúréno
DA	wóò, jonî	wúlen
MA	wò	were
TsS	wono(ŋ)	wuré